

Meet welvaart regionaal

Het regionale schaalniveau is cruciaal voor het denken over en monitoren van welvaart in brede zin. Voor veel mensen is de regio namelijk de maat van het dagelijks bestaan. Ons welbevinden wordt sterk bepaald door waar (en hoe) we wonen, en door de mogelijkheden die onze directe omgeving biedt voor werk, school, ontspanning en sociale interactie. Het gaat, kortweg, om de kwaliteit van leven én van de leefomgeving. Daarop hebben gemeenten en provincies de nodige invloed, bijvoorbeeld via sociaal-economisch of ruimtelijk beleid.

Met het regionale monitoren van welvaart kan er dan ook veel worden bereikt, bijvoorbeeld omdat het ontwikkelingen in de regio blootlegt zodat ze geagendeerd kunnen worden. Van Ooijen et al. (2021) belichten in dit dossier bijvoorbeeld hun regionale welvaartsindex voor Groningen. Op basis daarvan blijkt dat, in sommige delen van deze provincie, achterblijvende werkgelegenheid gepaard gaat met slechtere gezondheid. Maar ook kunnen de positieve eigenschappen van een gebied aan het licht komen door een gebiedsgerichte monitoring, zodat regio's zich meer bewust worden van hun kwaliteiten, potenties en de thema's waarop er ontwikkeling nodig is.

Op basis van de *Regionale Monitor Brede Welvaart* van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2020) maakte het Fries Sociaal Planbureau (FSP, 2021) een verdiepingsslag voor Friesland. Deze provincie heeft veel te bieden wat betreft welzijn, wonen, milieu, veiligheid en samenleving. De materiële welvaart is echter lager, zo niet het laagst van alle provincies. Ook op het thema arbeid en vrije tijd zien we dat Friesland op veel indicatoren onderaan het lijstje bungelt van de twaalf provincies. Waar de monitor enerzijds Friesland zelfbewuster maakt van haar kwaliteiten, onderstreept het anderzijds dat de provincie economisch kwetsbaar is.

In Noord-Brabant daarentegen dringt zich een enigszins gespiegeld beeld op (Dagevos, 2019, op basis van CBS-data). Hier slaan de economische indicatoren groen uit, terwijl op het terrein van gezondheid, wonen en milieu de seinen op rood staan. De regionale analyse legt hier dus de negatieve externa-

MARIJN MOLEMA
Programmaleider
bij het Fries Sociaal
Planbureau en bijzonder
hoogleraar aan
de Rijksuniversiteit
Groningen

JOKS JANSSEN
Adviseur-onderzoeker bij Het
PON & Telos en
praktijkhoogleraar
aan Tilburg
University

liteiten van de economische (op)bloei onder het vergrootglas.

Dat beide provincies zo direct naast elkaar geplaatst kunnen worden, is een verworvenheid van de nieuwe CBS-methodiek. Deze heeft de potentie om een gemeenschappelijke taal voor duurzame regionale ontwikkeling te vinden. Waar regio's nu vaak allemaal hun eigen systematiek creëren, kan de CBS-methodiek eenheid en daarmee onderlinge vergelijkbaarheid tussen regio's bevorderen. Dat geeft ook op rijksniveau een krachtiger kader om regionale verschillen te benutten voor regionaal en gebiedsgericht beleid.

Maar hoewel de Regionale Monitor Brede Welvaart een eerste aanzet geeft tot regionale differentiatie van welvaartsontwikkeling, is het beeld nog niet scherp genoeg. Bruikbaar regionaal panelonderzoek, dat het welbevinden van burgers in kaart brengt en wordt uitgevoerd door regionale planbureaus, blijft bijvoorbeeld onbenut door nationale kennisinstellingen als het CBS. Daarnaast zijn de mogelijkheden om de uitkomst van de monitor langs regionaal-geografische en sociologische lijnen – zoals de verschillen in sociaal-economische kenmerken – te differentiëren nog (zeer) beperkt. Dat maakt het lastig om voorbij de gemiddelden te kijken. En dat is jammer. Want in sommige regio's kan het algemene beeld goed zijn, terwijl er wel op losse onderdelen verbetering nodig is. Verbetering van de welvaart vergt vaak gerichte interventies voor specifieke plekken of groepen in de samenleving.

Kortom, de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS is beloftevol, en verdient nadere uitwerking om daadwerkelijk van nut te kunnen zijn voor de regionale beleidspraktijk.

Literatuur

CBS (2020) *Regionale Monitor Brede Welvaart 2020*. Publicatie te vinden op dashboards.cbs.nl.

Dagevos, J. (2019) *Brede welvaart in Brabant*. In: *Brabant in balans*. Tilburg: Het PON & Telos, p. 13–25. PON publicatienummer 20-02.

FSP (2021) *Brede welvaart in Fryslân: eerste duiding van de CBS-monitor*. Fries Sociaal Planbureau, maart.

Ooijen, R. van, J. van der Vaart en J. Mierau (2021) *Regionale welvaartsindex wijst op structurele achterstelling Groningen*. ESB, 106(4800S), 28–32.